

Co wolno dziennikarzowi?

Co w dziennikarstwie jest etyczne?

Co i rusz czytamy słowa oburzenia na dziennikarzy za ich udział w wojnie politycznej, po jej lewej, bądź prawej stronie. Wydawało się, że różnimy się nawet w ocenach, czy dziennikarzowi wolno iść na marsz organizowany przez organizację społeczną, czy zapisać się do partii politycznej.

Dlatego sprawdziliśmy, co o styku etyki dziennikarskiej i polityki sądzą sami dziennikarze. Badanie przeprowadzono w dniach 11–17 kwietnia metodą ankiety internetowej. Odpowiedziało na nią 252 dziennikarzy z całej Polski, ze wszystkich rodzajów mediów.

Wyniki są w wielu kwestiach zaskakująco jednomyślne. Czyżbyśmy nadal mieli jedną etykę zawodową?

Spis treści

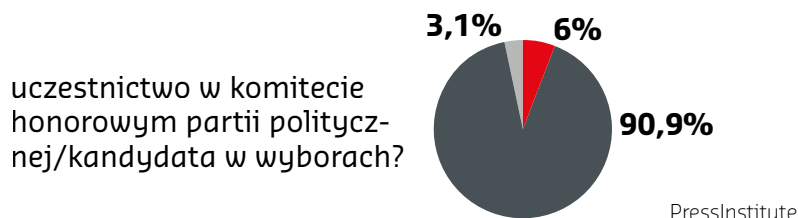
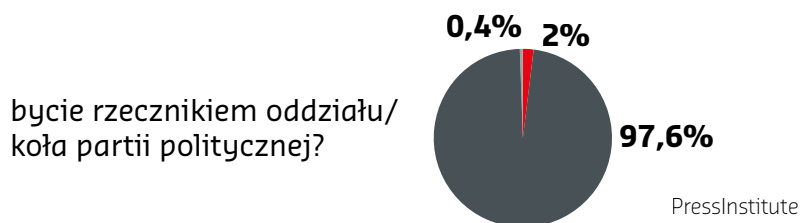
Dziennikarz a partie polityczne	4
Dziennikarz a ruchy obywatelskie	8
Dziennikarz a media zagraniczne	10
Dziennikarz a organizacje skrajne	11

Dziennikarz a partie polityczne

Jeżeli chodzi o jakąkolwiek aktywność dziennikarzy związaną z wystąpieniami partii politycznych – ankietowani są zdecydowanie przeciwni. Na prawie wszystkie pytania dotyczące obecności dziennikarzy w akcjach partyjnych większość wskazała odpowiedź „nie”. Najwięcej takich odpowiedzi – 97,6 proc. – padło na pytanie o to, czy dziennikarz może być rzecznikiem oddziału lub koła partii politycznej; 90,9 proc. uważa, że dziennikarz nie powinien uczestniczyć w Komitecie honorowym partii politycznej czy kandydata w wyborach.

Czy dopuszczalne jest dla dziennikarza...

■ tak ■ nie ■ nie wiem

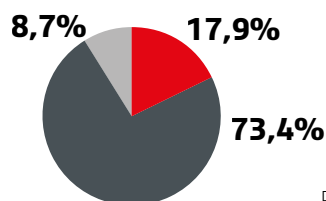

Ponad połowa – 57,5 proc. – ankietowanych nie widzi problemu w podpisywaniu przez dziennikarza petycji, listu poparcia, czy projektu ustawy przygotowanego przez partię polityczną. Część dziennikarzy zwracała jednak uwagę, że dopuszczają złożenie takiego podpisu, o ile te partyjne projekty dokumentów dotyczą „ważnych społecznie problemów” (np.: ustawa o rynku książki czy czytelnictwie) lub jeśli „odpowiadają poglądom dziennikarza” (np. kwestia ochrony praw zwierząt).

Czy dopuszczalne jest dla dziennikarza...

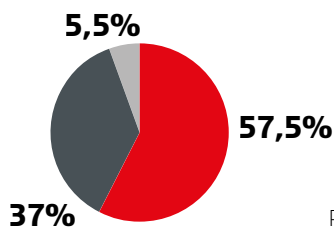
■ tak ■ nie ■ nie wiem

zachęcanie w mediach społecznościowych do pójścia na demonstrację partii politycznej?

PressInstitute

podpisanie petycji/listu poparcia/projektu ustawy przygotowanej przez partię polityczną?

PressInstitute

W przypadku pytania o udział w demonstracjach organizowanych przez partie polityczne: „jeśli dotyczy to zwykłej działalności partii” – badani odpowiedzieli „zdecydowanie nie”; „jeśli partia organizuje protest np. przeciw łamaniu Konstytucji” albo „dotyczący spraw światopoglądowych (typu aborcja)” – część badanych to akceptowała.

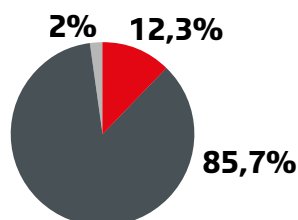
Ankietowani, którzy dopuszczają udział dziennikarza w demonstracjach czy kongresach partii oraz zachęcanie w mediach społecznościowych do pójścia na demonstrację partii politycznej podkreślają, że dziennikarz jest wciąż obywatelem, który „ma prawo do swoich poglądów politycznych” – choć dla części badanych może tak robić tylko „pod warunkiem, że to wszystko jest jawne dla odbiorców”.

W części komentarzy zwracano też uwagę, że aktywność dziennikarza związana z akcjami partyjnymi zależy też od tego, jakiego dziennikarza kwestia dotyczy. Zdaniem ankietowanych to, co jest etycznie dopuszczalne dla dziennikarza sportowego czy lifestylowego albo publicysty, nie jest już etycznie w przypadku dziennikarza newsowego czy politycznego – ci ostatni muszą być neutralni i trzymać się z daleka od inicjatyw partii politycznych.

Czy dopuszczalne jest dla dziennikarza...

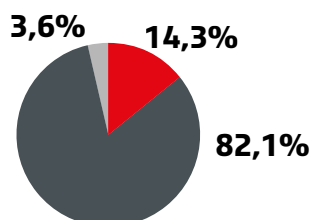
■ tak ■ nie ■ nie wiem

członkostwo w partii politycznej?

PressInstitute

występ jako gość na kongresie/wieczu/spotkaniu organizowanym przez partię polityczną?

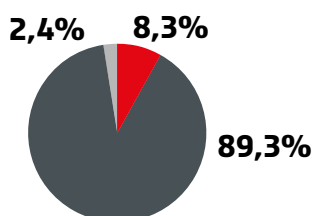

PressInstitute

Czy dopuszczalne jest dla dziennikarza...

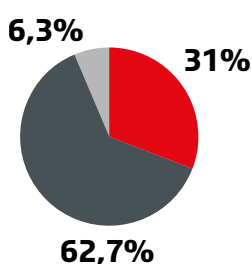
■ tak ■ nie ■ nie wiem

udział w organizacji kongresu/wieczu partii politycznej (np. konferansjerka)?

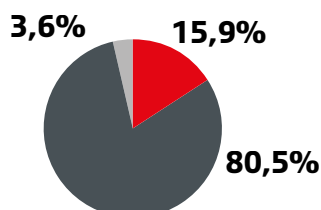
PressInstitute

udział w demonstracji organizowanej przez partię polityczną?

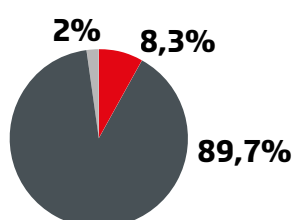
PressInstitute

udział z flagą bądź transparentem w demonstracji organizowanej przez partię polityczną?

PressInstitute

wystąpienie/przemawianie na demonstracji organizowanej przez partię polityczną?

PressInstitute

Ci, którzy nie zgadzają się na żadną aktywność dziennikarzy w spotkaniach partii, podkreślali w komentarzach, że bezstronność i obiektywizm są priorytetami w tym zawodzie, a wszystkie działania o zabarwieniu politycznym są niedopuszczalne. Jako wyjątek wskazują jednak wypowiedzi publicystyczne i komentarze – pod warunkiem, że są odpowiednio oznaczone.

Dziennikarz a ruchy obywatelskie

Ta część badania dotyczyła zaangażowania dziennikarzy w działania podejmowane przez różne organizacje społeczne walczące o wolności obywatelskie – np. Komitet Obrony Demokracji, Solidarni 2010. Tu przyzwolenie ankietowanych znacznie wzrasta w stosunku do pierwszej, partyjnej części badania.

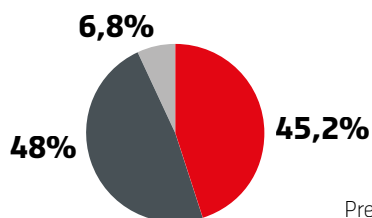
48 proc. uważa, że dziennikarz nie może być członkiem takiej organizacji – a 45 proc., że może.

Zdaniem 52,8 proc. badanych dziennikarz nie może występować na konferencjach organizowanych przez takie ruchy, ale aż 55,2 proc. dopuszcza udział w demonstracjach organizowanych przez te ruchy – choć tylko co trzeci respondent godzi się, by dziennikarz szedł tam z flagą lub transparentem.

Czy dopuszczalne jest dla dziennikarza...

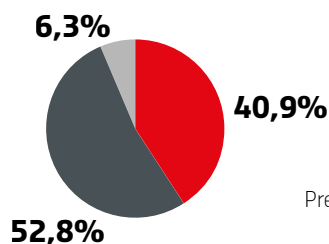
■ tak ■ nie ■ nie wiem

członkostwo w organizacji walczącej o wolności obywatelskie (np. KOD, Solidarni 2010)?

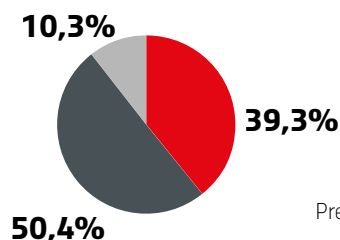
PressInstitute

występ na konferencji/prelekcji zorganizowanej przez organizację walczącą o wolności obywatelskie (np. KOD, Solidarni 2010)?

PressInstitute

zachęcanie w mediach społecznościowych do pójścia na demonstrację organizowaną przez organizację walczącą o wolności obywatelskie (np. KOD, Solidarni 2010)?

PressInstitute

Tu również ankietowani w swoich komentarzach wskazywali różne wyjątki czy warunki: „tak, o ile ta organizacja nie ma jednoznacznych powiązań politycznych”, „tak, jeśli jest to udział ściśle prywatny”, „dziennikarz może działać na rzecz obrony praw obywatelskich, ale kiedy jest silnie identyfikowany z konkretnym medium, powinien się zdecydować, co jest dla niego ważniejsze: działalność polityczna czy medialna.”.

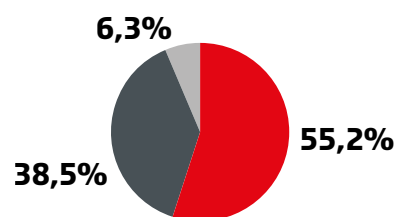
Ci, którzy wskazali odpowiedzi „tak”, argumentowali m.in.: „to są normalne aktywności obywatelskie”, „dziennikarz nie traci praw obywatelskich”, „dziennikarz jest obywatelem, jak każdy”, „ma prawo używać mediów społecznościowych i pisać w nich, co myśli i do czego zachęca. Byleby nie kłamał”.

Z kolei ci, którzy uważają, że w przypadku dziennikarzy żadna aktywność w organizacjach obywatelskich nie jest dopuszczalna, argumentowali m.in.: „jest to także opowiedzenie się po którejś ze stron (...) dziennikarz nie jest od oceny, jest od przekazywania informacji”, „dziennikarz jest przede wszystkim rzecznikiem swoich czytelników, organizacja walcząca o wolności obywatelskie jest z góry skazana na upolitycznienie, więc i dziennikarz zaangażowany w jej działalność upolitycznia się”.

Czy dopuszczalne jest dla dziennikarza...

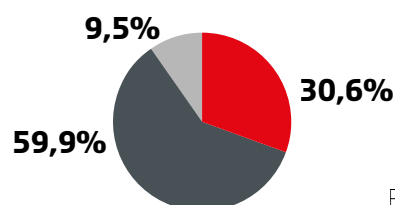
■ tak ■ nie ■ nie wiem

udział w demonstracji organizowanej przez organizację walczącą o wolności obywatelskie (np. KOD, Solidarni 2010)?

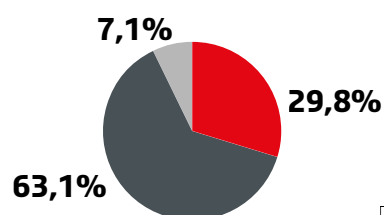
PressInstitute

udział z flagą bądź transparentem w demonstracji organizowanej przez organizację walczącą o wolności obywatelskie (np. KOD, Solidarni 2010)?

PressInstitute

wystąpienie/przemawianie na demonstracji organizowanej przez organizację walczącą o wolności obywatelskie (np. KOD, Solidarni 2010)?

PressInstitute

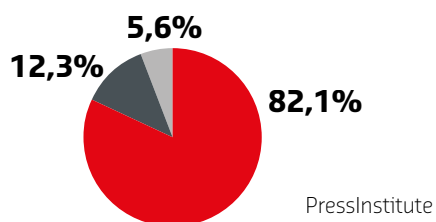
Dziennikarz a media zagraniczne

Dziennikarze są innego zdania niż obecna władza w Polsce – ponad 80 proc. ankietowanych uważa, że dziennikarze mają prawo wypowiadać się – zarówno negatywnie, jak i pozytywnie – w mediach zagranicznych na temat sytuacji w Polsce i komentować ją na tamtejszych blogach czy profilach społecznościowych mediów zachodnich. Jako argumenty na „tak” podawano m.in.: „prawo do wolności słowa powinno dotyczyć wszystkich – w granicach dopuszczalnych prawem”, „to po prostu działalność dziennikarska”, „dziennikarz jest też źródłem informacji. Dla mediów zagranicznych – bardzo cennym”. Część ankietowanych stawia jednak warunek: „tak, jeśli jest to rzetelna analiza”, „ważny jest obiektywizm w komentowaniu sytuacji swojego kraju”, „bez skrajnych ocen”, „w zgodzie z prawdą”.

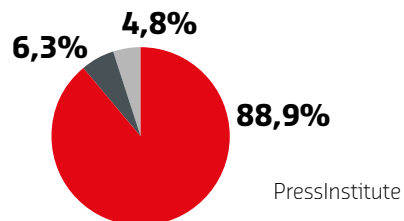
Czy dopuszczalne jest dla dziennikarza...

■ tak ■ nie ■ nie wiem

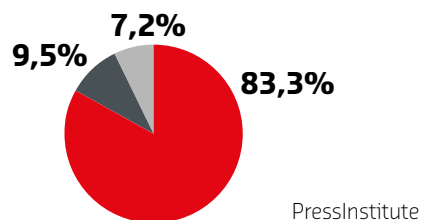
negatywne wypowiedanie się w mediach zagranicznych na temat sytuacji w Polsce jako dziennikarz?

pozytywne wypowiedanie się w mediach zagranicznych na temat sytuacji w Polsce jako dziennikarz?

umieszczanie komentarzy/polemik/informacji na temat sytuacji w Polsce na blogach/forach/profilach społecznościowych mediów zagranicznych?

Dziennikarz a organizacje skrajne

Zapytaliśmy także dziennikarzy, co sądzą o przynależności kolegów do organizacji związanych z różnymi ideologiami. Tu znowu dominuje odpowiedź „nie” – odnośnie do zarówno organizacji nacjonalistycznych i faszystujących, jak też komunistycznych i skrajnie lewicowych. Choć kilka procent badanych dopuszcza (lub nie wie, czy jest to etyczne) aktywność dziennikarzy w takich organizacjach - pomimo tego, że polska Konstytucja zakazuje istnienia partii i organizacji odwołujących się do nazizmu, faszyzmu czy komunizmu, a kodeks karny wyznacza nawet kary za propagowanie faszyzmu lub totalitaryzmu.

Czy dopuszczalne jest dla dziennikarza...

■ tak ■ nie ■ nie wiem

Zdjęcie na okładce: 123RF.com

Kontakt:
Joanna Sędek
PressInstitute
e-mail: j.sedek@press.pl
tel.: 22 33 48 333